

Большай

бядзе

не бываць,

як рабом

стаць

уцішых людзей...

Захірыддзін

Выбраныя
творы

Мухамад Бабур

n

паэты планеты

Захірыддзін Мухамад Бабур

Выбраныя творы

*Са стараўзбекскай
(цюркскай-чагатайскай).
Пераклад Лявона Баршчэўскага*

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2020

УДК 821.512.133-1

ББК 84(5Узб)-5

Б12

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, **В. Сёмуха**,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклад зроблены паводле наступнай крыніцы:

Бобир. *Шеґриятидан*. Тузувчи С. Ҳасанов.

Тошкент: Ўзбекистон КП МК Нашр., 1982.

Пры перакладзе выкарыстаныя даслоўнікі й каментары
прафесараў А. Самайловіча і С. Хасанова,
доктара філалагічных навук І. Сцеблевай.

На вокладцы:

НЕВЯДОМЫ АЎТАР,

Бабур, заснавальнік Імперыі Вялікіх Маголаў (каля 1605).

ISBN 978-985-23-0090-2

©Баршчэўскі Л. П., пераклад на беларускую мову, 2020.

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.

©Афармленне. Выдавец Зміцер Колас, 2020.

3 ГАЗЭЛЯЎ

(Ўлум уйқусига бориб жаҳондин бўлдум осуда...)

Я скінуў свету мітусню, смяротны сон пасланы мне,
Калі захочаце, сябры, вы ўбачыце мяне і ў сне.

Разлады, войны, аскетызм і самабічаванне – ўсё,
Чаму наканавана быць, яно ўжо вас не абміне.

Гэй, весела трымайся ты, бо ўсё на свеце – прах,
І зацяганы гэты свет не варты й хвілі смутку, не!

О сэрца! Мне ану скажы: ці гэтакі, як я,
Пакутнік знойдзецца ў якой заўгодна старане?

Не меў спачыну я, Бабур, на свеце ад людзей –
Хіба яго сабе знайду, калі не будзе ўжо мяне.

(Бўлмадим умрумда бир дам хотири хуррам била...)

Мой розум у жыцці няшмат прыемнасці спазнаў,
Таму ні хвілі не марнуй, пакуль наўкол вясна.

На долю выпала маю нямала скрухі й бед,
Чакалі ростані мяне, нягоды й чужына.

Ўзгадаю хвалі валасоў, уздыхаў цеплыню,
Што ўночы ўзносіцца смугой, лунае да відна.

Адамавых сыноў цяпер не заўважаю я,
Пакуль усёй маёй душой валодае адна.

Апроч яе, Бабуру больш нікога не відаць,
Замест усіх сяброў цяпер наўкол і ўсцяж яна.

(Улки йиллар-ойлар ўткаргай гаму мотам била...)

Таго, хто месяцы й гады меў гэтак шмат турбот,
Не ўсцешыць болей у жыцці Наўруз ці Новы год.

Калі цябе змушае лёс піць з чашы толькі кроў,
Не будзе ўцехаю табе і сам Джамшыдаў спод¹.

Мой суразмоўца, не кажы: «Твой сябар» ці «Твой край»,
Бо мне чужы на свеце люд і свет, што йдзе на звод.

Што мне без мілай Новы год? Ці ж свята без цябе?
З табой бы святам кожны дзень мне быў, наадварот.

Калі б у ростані, Бабур, ты плакаў так, дык свет
Стварыў бы спеў з адных тваіх уздыхаў і нягод.

¹ Залатая чаша, якая, паводле старадаўняй персідскай легенды, валодала незвычайнымі чароўнымі якасцямі: у ёй можна было бачыць адлюстраванне любога чалавека і любога месца на зямлі; той, хто піў з яе, у жыцці больш ні разу не схаўсіў і г. д. Джамшыд, паўлегендарны шах, нейкі час валодаў гэтай чашай.

(Неча расво бўлгамен ишқ ичра шайдолиг била...)

Я ад кахання звар'яцеў, у думках каламуць,
Пачуцці гэткія мяне ўвесь час на часткі рвуць.

Як той, хто цнотамі жыве, і я так жыць хацеў,
Ды выбрыкі мае змаглі два светы скалануць.

Адно я кроў умею піць, як мілай тут няма,
Я ўмею вінны хмель заўжды спакойна абмінуць.

Мне шэйх пісаць забараніў, пакуль я не даспеў:
Вось так, старэчыя гады быць сталым не даюць!

Так закахайшыся, Бабур, ты можаш страціць клёк –
Ніколі розум і мілосць не ў згодзе, пэўны будзь!

(Хаттинг аро узоринг сабза ичинда лола...)

Цюльпаны ў зелені як хмель ад вуснаў, што спавіў пушок,
Нібы ў цюльпанах гор газэль – п’янкiх вачэй каханай зрок.

Каля цябе, Душа, анёл адзiн, другі прыціх, здранцвеў,
Нібы ля Месяца, наўкол, калечка абвівае змок.

Ты для супернікаў такой адданаю ўвесь час была,
А для мяне брутальным твой
заўжды быў ледзь не кожны крок.

Анёлатварая, я сон згубіў у ростані з табой,
З грудзей маіх – уздыхі, стогн, і слёз з маіх вачэй – паток.

Мой твар ад слёз маркоты ўвесь ушчэнт спярэшчаны цяпер,
Пасланні любасці табе Бабур шле сотнямі здалёк!

(Хатинг парвона келтургач, тирилди ушбу девона...)

Калі прыляцеў з матыльком валасок твой –
ажыў тут вар’ят,
Нібы ад мяне матылёк дамагаўся таго акурат.

Не бачачы твару твайго – нібы сонца –
й пярлінак-зубоў,
Я плачу, і слёзы мае – як пярліны, й пярлін гэтых шмат!

Тут постаць не бачу тваю, бо яе ў валаску не відаць,
Я ў хвалістым тым валаску ўгледжу постаць
тваю наўздагад.

Адна мне дарога – ў шынок, дзе сябры мае, розліў віна,
Як храм маёй веры зусім разбурыў твой п’янючы пагляд!

Калі ўзляціць зноў матыльком светач той
прыгажосці, тады
Ад ростані хворы Бабур акрыяе – і так будзе рад!

(Сочиняг савдоси тушти бошима боштин яна...)

Ад яе валасоў чарнаты я гляджу звар'яцела зноў,
Ад брывей яе чорных мая
доля ўшчэнт пазмрачнела зноў.

Гэтай феі-дзіцяці я ўручыў сэрца сваё, але
Ўсё баюся: разбурыць яна лад жыцця мой няўмела зноў!

Ты заўсёды, о сэрца, дабра ад той феі чакала, аж
Ад яе сотні дрэнных спраў ты амаль што самлела зноў!

Дзеці тут шпураюць па мне камянямі, яна ж маўчыць,
Я ўхіляюся ад камянёў і крычу ашалела зноў.

Так бы прагнуў Бабур уцячы, ды куды ж ад яе ўцячэш?
Ад яе валасоў чарнаты я гляджу звар'яцела зноў.

(Кўзумда муттасил ул эзма қош керак бўлса...)

Цябе, дугабровую, я прад вачыма ўвесь час мець хачу –
Каб гэтае сонца заўжды зіхацела ў мяне уваччу.

І хай у малітвах часцей я магу не заўважыць міхраб¹,
За тым, каб красуня мая была побач, я пільна сачу.

О сэрца маё! не зважай у мілосці на розум – тады,
Мажліва, на гэтым шляху я сабе галаву не скрочу.

І хто прыпаў бы да ног і хто ў вусны б пацалаваў,
Тады б у нагах ён прах, а ў тых вуснах – каменне адчуў.

Калі ты прывык ад людзей пра нядобрае чуць, о Бабур!
Так мусіць быць, каб яна к твайму зноўку прыпала плячу.

¹ Міхраб – ніша, размешчаная ў мячэці ў тым баку, дзе на-прамак на Мекку.

(Хуш улким, ёрдин қатъ айлабон тарки диёр этса...)

Добра таму, хто адкіне мілосць, край пакіне навек –
Волю сабе абярэ і, як птах, будзе жыць чалавек.

Каб жа такому было ўсё адно, ці шануе яго
Свет варты жалю, ці вечна з яго
ён цяпер чыніць здзек.

Большай бядзе не бываць, як рабом
стаць у іншых людзей,
Добра таму, хто сябе ўратаваў і ад свету адсек.

Людзі прыносяць бяду – ці яны ахвяруюць душой,
Ці ў падхалімстве сваім могуць скінуць
сумленне ў засек.

Шмат без радзімы, без мілай сваёй нацярпеўся Бабур.
Добра таму, хто адкіне мілосць, край пакіне навек.

(Қачон бұлғай мушарраф бұлғамен, жоно, жамолингга...)

Калі ж дазволіш мне, душа, наведець сад чароўны твой?
Ці скончыцца тады разлад, ці ўбачымся тады з табой?

Сяброўка, вусны растулі – іх подыху так прагну я,
Зірні, і ўбачыш: твой пагляд – як чары над маёй душой!

О сонца, значыць блізкі дзень,
як зойдзеш ты апошні раз,
Ты з поўняю маёй наўрад зраўняцца схочаш пекнатой.

Галубка, ты нясеш мой ліст. Што, калі я сваю душу
Табе да крыльца прывяжу і гэтак вернешся ты з ёй?

Не бачу зграбнай феі ўжо; здань мілая, мяне ўздадай!
Бабура зданню не спыніць і перашкодаю любой!

(Ул парийнинг тийгидин қўрқутма мени, эй рақиб...)

Супернік, не пужай мяне цяпер анёлкавым штылетам,
Няхай я страчу галаву, ды заміруся з лёсам гэтым.

Табою захапляўся я, о Месяц, а пасля ад'ехаў.
Самотны, літасці прашу ў цябе я перад цэлым светам.

Я выйсця болей не знайду – хіба дашчэнтэ страчу розум,
Як каля дома ўбачу тут анёла ў пекны строй адзетым.

Як выцягнуць стралу, якой маё наскрозь працята сэрца?
Ты, лекар, марна не спрабуй дастаць яе сваім ланцэтам!

Не чула, о Бабур, тваіх радкоў ніколі тая Ружа:
І што ёй гэты салавей, які так плача й стогне летам?!

(Кимки, бўлгай сен киби оламда дилдори анинг...)

Чыёй душой такая, як яна, ўладарка завалодала – таму
Даць абарону можа сам Гасподзь,
каб даць ратунак хоць які яму.

Па вуліцы яе хаджу, малю,
што калі ўвагаю калі Гасподзь мяне
Не схоча абмінуць, тады свой лёс, які ён ёсць,
такі я і прыму.

Калі іду ад мілай прэч,
з душы ўсцяж скруха не сыходзіць, а калі
Прыходжу да яе, мяне яна не хоча шкадаваць,
не ведаю чаму.

Яна, у ганарыстасці сваёй, мілосць не прызнае,
навошта ж я
Ўсе крыўды гэтыя цярплю, таго ніяк у толк
я не вазьму.

Чаму ж вось грукаюся я, Бабур, у браму гэтую,
ўвесь у слязах?

З яе нізвання нават морам слёз
я непрыступнасці шат не здыму.

(Ул ахд ила паймон қани, эй ёр, не бўлди?..)

Прысягі й абяцанні твае – дзе гэта ўсё?

Пяшчоты й заляцанні твае – дзе гэта ўсё?

Збянтэжаны я дарэшты быў – ці помніш ты?

І жарсці, што каханне снуе – дзе гэта ўсё?

Размовы твае – лек для душы сярод нягод.

Ды ўсё, што акрыянне дае, дзе гэта ўсё?

Бабура ты забыла зусім, у скрусе ён.

Прысягі й абяцанні твае – дзе гэта ўсё?

(Телба кўнглумким, сенинг чангингдадур, ёд айлагил...)

Успомні шал сэрца майго, што ў кіпцях тваіх дрыжыць,
Яго ты развесялі – хай чэнг¹ твой мне загучыць!

А перш чым ударыш ты па струнах тугіх як след,
Успомні: сагнуўся я ў расстанні – няма як жыць!

О мілая! ўзяўшы свой чэнг, на ім светлы спеў зайграй,
З палону журбы душа мая хай хутчэй бяжыць!

Калі ты не маеш, Бабур, тае, што ўзбадзёрыць чэнг,
То бі аб зямлю галавой, пакутуй і плач наўзрыдзь!

¹ Папулярны на Усходзе музычны інструмент у выглядзе дугападобнай арфы.

(Бу гамда менки, ишим фикрини не навъ этайин?..)

Думаць пра лёс свой цяпер? Моцны занадта мой жаль.
Недзе далёка сысці? Не, не знайду тую даль.

Дзверы – што ў храм, што ў вяртэп – перада мной на замку,
Дзе б ні пагрукаўся я, водгук не чутны амаль.

Тым вартым жалю людзям што я на свеце скажу? –
Кожны – ці то цемрашал, ці то забыў пра мараль.

Добрага ў свеце, Бабур, ты для сябе не чакай,
Будзе што будзе няхай! Лёсу не зменіш, на жаль.

(Балойи ишқки, ҳар дам манда жафоедур...)

Пакуты мiлосцi ўвесь час мне толькi й прыносяць бяду,
Ад гэтай мiлосцi я, ах! ратунку нiдзе не знайду!

Вакол яе вуснаў пушок – не дзiва – так вабiць мяне,
Адкрыю крынiцу жыцця, калi я за Хызрам¹ пайду.

Я ў пошуку лекаў заўжды для ран, што мне ўчынiць яна,
Калi й накiруе ў мяне бязлiтасных стрэл чараду.

Вясна на дварэ, i мой клёк цяпер патрабуе вiна,
Мне келiх падай, вiначэрп! Сваю я ўлагоджу нуду!

Суперник сяброўцы твай i цяпер стаў каханым, Бабур,
I вохкай цяпер, i ўздыхай, спаткаўшы сяброў грамаду.

¹ Легендарны прарок, якi знайшоў крынiцу жывой вады.

3 РУБАІ

*Ҳажринг ғамидин оқибат ўлгум, қаро кўз,
Юз ғуссаву андуҳ ила боргум, қаро кўз.
Васлинг била қилмадинг иложин, Бобур,
Мушкулки, фироқингда тирилгум, қаро кўз.*

Без словаў салодкіх тваіх і без чорных вачэй
У краі далёкім зусім я змарнеў бы, хутчэй.
Ці ў чорных вачах можа ўбачыць прыхільнасць Бабур?
Без чорных вачэй не пражыць мне ні дзён, ні начэй.

*Ё қахру ғазаб бирла мени туфроқ қил,
Ё бахри иноятингда мустағрақ қил.
Ё раб, сенгадур юзум қаро, хоқ оқ қил,
Ҳар навъе сенинг ризонг эрур, андоқ қил.*

У няволі ў рэчаў быць не хачу ў жыцці,
Каб не траціць грошай шмат, кут які знайсці.
Быць бадзягам, жабраком – ганьбы ў тым няма.
За вачыма я б хацеў хоць куды сысці.

*Ахбобга қилсанг гузар, эй ел, ногоҳ,
Ул жамъни бу сўзумдин этгил огоҳ:
Сиз кўргандек эсон-саломаттурбиз,
Сиз дағи эсон бўлгайсиз, иншооллоҳ.*

Як дабро мне прынясеш, о вецер нечаканы,
Сэрцу шчодраму майму ты зробішся жаданы.
Як сабе ў жыці знайду я ўтульнасць, суцяшэнне,
У імя Алаха ўсе тады забуду раны.

*Жонимда менинг ҳасти жоним сенсен,
Жисмимда менинг руҳи равоним сенсен,
Бобурни сенингдек ўзга йўқ ёри азизи,
Алқиссаки, умри жовидоним сенсен.*

Ты – жыццё ў маёй души, ты – мой дух святы,
Ты пазбавіла маё цела пустаты.
Даражэйшай за цябе не пазнаў Бабур,
Вечнае маё жыццё – гэта толькі ты!

*Эй гул, не учун қошингда мен хор ўлдум,
Юз меҳнату андуҳ била ёр ўлдум.
Васлинг била бисёр севиндим аввал,
Ҳажринг била оқибат гирифтор ўлдум.*

О, ружа, чаму брыдкім я зрабіўся неўпрыкмет,
Чаму я мусіў перажыць адчай і сотні бед?
Так тое цешыла мяне, што ты са мной была,
А як растанне надышло, не мілы стаў мне свет.

*Мен неча жафову жавринга сабр этай,
Бир зарра вафову мехр йўқ сенда, нетай,
Чун бошим аёгингга қўярга ярамас,
Бошимки олиб оёқ етганча кетай.*

Ніхто больш не зжыве і крыўды мае, і бяду.
Я вернасці ў табе ані на драбок не знайду.
І раз галаву не схіліў яшчэ я ля ног тваіх,
Пакуль ногі носяць мае, я прэч ад цябе пайду.

*Ёд этмас эмиш кишини ғурбатта киши,
Шод этмас эмиш кўнгулни меҳнатта киши,
Кўнглум бу ғарибликда шод ўлмади, оҳ,
Вурбатда севинмас эмиш албатта киши.*

Пакутліва ўдалечини табе ад дома, чалавек,
Шкадуеш толькі сам сябе ты пакрыёма, чалавек,
Не ведаў я нїзвання ўцех падчас сваїх бадзянняў, ах!
Бо ад самоты не ўцячэ нїдзе, вядома, чалавек.

*Кўнгли тилаган муродига етса киши,
Ё барча муродларни тарк этса киши,
Бу икки иш муяссар ўлмаса оламда,
Бошни олиб бир сарига кетса киши.*

Каб мэтаў дасягнуць, рабі ўсе намаганні, чалавек,
Інакш ты назаўжды пакінь свае жаданні, чалавек.
Калі двух рэчаў гэтых ты не здольны здзейсніць у жыцці,
Не азірайся больш ані й сыдзі ў выгнанне, чалавек.

*Азм айла, сабо, ул гули хандонимга,
Не гулки, қуёшдек моҳи тобонимга,
Етгил дағи иштиёқ ила, Бобурдин
Зинҳор дегил салом туққонимга.*

Да Ружы, што смяецца, ты, о ветрык, паляці,
Да Месяца, які амаль як сонца засвяціў!
Каханай вестку занясі пра тое, што Бабур
Сумуе, як не сумаваў раней ён у жыцці.

*Авворалиқ асру хонумондин яхши,
Бир гўша манга икки жаҳондин яхши,
Авворалиқ бўлурни яхши эрмас демагил,
Бўлсам агар аввора не андин яхши.*

Чым дома проста так сядзець, бадзянне лепш нашмат,
Чым мець сусвет, сабе кутка шуканне лепш нашмат.
Што валацугам кепска быць, пра тое не кажы –
Калі зрабіцца ім змагу, мне стане лепш нашмат!

*Рафторию каддига равоним садақа,
Бир боқишига икки жаҳоним садақа,
Оезию белига буду нобудим сарф,
Кўзию лабига жисму жоним садақа.*

За зграбны стан гатовы я ахвяраваць душой,
За гэты позірк я аддам свет гэты і свет той,
Патрачу ўсё, што я займеў, за чырвань гэтых губ,
За зграбнасць, прыгажосць вачэй – увесь набытак свой.

*Майхонаси сари гузар, эй жон, қилма,
Ишрат уйини кулбайи аҳзон килма,
Зулфунг киби кўнглумни паришон айлаб,
Лаълинг киби бағримни тўла қон қилма.*

О мілая, ты не хадзі к суперніку ў шынок,
З уцех жытла ты не рабі маёй журбы куток –
Каб кудзеры твае душу не ранілі маю
І каб мае вантробы ўсе не знішчыў крывацёк.

*Бу дахр аро гар эхтимоли бўлса,
Сендек манга ёри лоуболи бўлса,
Ул ёр бaсе нозикy йўқ менда адаб,
Мендин, не ажаб, агар малоли бўлса.*

Калі б на свеце тут была магчымасць хоць адна,
Што стане мілая, як я, бясклопатнай спаўна.
Яе ўладарыць прыгажосць, мяне ж і не відаць.
Не дзіва, калі будзе ўсцяж мной пагарджаць яна.

*Зулфига кўнгул қўюб паришон бўлдум,
Кўз олдурубон юзига ҳайрон бўлдум.
Чин дей санга, Бобурки, ошиқлиқда
Ҳар неки қилиб эдим пушаймон бўлдум.*

Я трапіў у палон да кос яе зусім,
Прыкуты мой пагляд абліччам пекным тым.
Вось так яно, Бабур! Прымусіла мілосць,
Што б я ні нарабіў, раскаяцца ва ўсім!

*Аҳбоб, йигилмоқни фароғат тутунгиз,
Жамиятингиз борини давлат тутунгиз,
Чун гардиши чарх будурур, тенгри учун,
Бир-бирни неча куне ганимат тутунгиз.*

Сябры ўсе разам сабраліся – гэтак добра,
Шчаслівья, яны сышліся – гэтак добра,
Лёс паспрыяў, і добрым у імя Алаха
Ў нас кожны з кожным падзяліўся гэтак добра.

*Бир зулфдин, эй кўнгул, паришон бўлма,
Бир юзга ҳам асру зору ҳайрон бўлма,
Мен санга деманки, тарки ишқ эт, лекин,
Андоқ қилким, сўнгра пушаймон бўлма.*

Ад кудзеркі аднае ты, сэрца, не вар'яцей,
Ад твару яе аднаго ты клёк не губляй, не дранцвей.
Цябе намаўляць не хачу пакінуць мілосць назаўжды,
Адно толькі раю – рабіць, не каяцца каб пазней.

*Ахбобга ҳар хатки, савод этгайсен,
Бизни дағи ул битикда ёд этгайсен,
Мақсудки, қосиде агар келса бу ён,
Бир нома била кўнгулни шод этгайсен.*

Калі збярэшыся пісьмо пісаць сябрам, штораз
Падчас пісання свайго прыгадвай і пра нас.
Ты ж пішаш дзеля таго, каб сэрцу ўцеху даць,
Калі прымчацца сюды ганцу прыспее час.

*Кўзум эви юзидин мусаввар бўлди,
Бу важҳ била кўнгул мунаввар бўлди.
Юз шукрки, Бобур киби ошиқлиқда,
Ҳар неки тилаб эдим, муяссар бўлди.*

Аздобіў яе твар жытло вачэй маіх,
Зіхціць маёй души навокал свет штоміг.
Я дзякую, Бабур, за тое, што мілосць
З усіх бакоў, як ёсць, ты ў гэты час спасціг.

*Руҳум яратиб эдинг латофат бирла,
Қилдинг анга танни ҳамроҳ офат бирла,
Руҳумни чу тан эвига келтурдунг пок,
Мундин бори элма касофат бирла.*

Стварыў маю душу Ты міласцю сваёй,
У цела пасяліў з ёй разам неспакой,
Ты чыстаю прынёс яе ў каханай дом –
Не знось жа й прэч яе з усёю шырынёй.

*Гурбат туғи ётқан руҳи зардимниму дей?
Ё ҳажр чиқарган оҳи сардимниму дей?
Ҳолинг не дурур билурмусеи дардимни,
Ҳолингни сўрайму, йўқса дардимниму дей?*

Як пыл дарог мой твар ушчэнт зжаўціў,
ці расказаць табе?
Як ростані цяжар зусім мой клёк прыбіў,
ці расказаць табе?
Сябе як адчуваеш ты? Ці ведаеш,
як скрушна й цяжка мне?
Пра стан пытацца *твой*? Што *я* спакой згубіў,
ці расказаць табе?

*Бобурни бурун маҳрами асрор эттинг,
Васлингга бериб йўл ўзунга ёр эттинг,
Охир бординг, даги ани зор эттинг,
Ҳижрон алами била гирифтор эттинг.*

Бабура ты ад першых дзён сваім павернікам зрабіла
Яго завабіла ў сіло твая няведамая сіла,
Пасля ты ад яго сышла, напоўніўшы дарэшты скрухай,
Цяжарам ростані яго да скону веку засмуціла.

*Юзунг била лабларинг эрур гул, мулдек,
Балки юзунг оллида эрур гул қулдек,
Бобур киби ишқдин дам урмайдур эдим,
Эй гул, мени ишқинг айлади булбулдек.*

І вусны, й твар твае заўжды – як ружа, як віно,
Ды нават ружа прада табой – нявольніца адно.
З табой Бабур спазнаў мілосць, і ён як салавей,
О Ружа пекная, з табой зрабіўся ўжо даўно.

*Эй ёр, сенинг васлинга этмак мушкил,
Фархунда ҳадисингни эшитмак мушкил.
Ишқингни даги бартараф этмак мушкил,
Бошни олибон ҳар сари кетмак мушкил.*

О мілая, так цяжка мне быць да цябе бліжэй,
Навінаў добрых прычакаць цяжэй мне і цяжэй.
Але ж не здольны я цяпер забыцца пра мілосць,
І не магу зляцець я прэч у нейкі бок барзджэй.

*Ноз уйқусидин бирор замон ойилгил,
Гулдек кулуб, эй гунча даҳан, очилгил.
Кўнглумни илигладинг чолиб чанг, эй ёр,
Чангингдадурур кўнгул навозиш қилгил.*

Ад сну какецтва зрэдку хоць ты прачынайся,
Бутонавуснай кветкай мне раз паўсміхайся,
О мілая твой чэнг¹ мяне зачараваў дазвання,
Свае кіпцюрыкі ў мяне не запускай – стрымайся!

¹ Гл. заўвагу на с. 18.

*Келдим санга юз умид била, эй моҳ,
Лекин ёздим юзингни кўрмай юз оҳ.
Ҳамсуҳбату ҳамраҳни нетай бу йўлда,
Дардинг манга ҳамсуҳбату шиқинг ҳамроҳ.*

О Месяц, да цябе прыйшоў я з сотняю надзей і мар,
Ды сотню ўздыхаў я зрабіў, не ўгледзеўшы твой твар,
Хто суразмоўца будзе мне і спадарожнік – хто?
Мае пакуты павядзе з сабой каханья жар.

*Эй ким, манга мужда бердинг ул жонондин,
Қилдинг мени озод ғами ҳижрондин,
Бу муждани не навъ сифат қилгайсен,
Гўёки хабар бердинг ўлукка жондин.*

Калі я вестку атрымаў ад мілай, цешыўся я так,
Пазбыўся ростані тугі праз гэта колішні бядак.
І радасць гэтую сваю я ўсцяж не здольны апісаць –
Нібыта вестку пра жыццё ў той хвілі атрымаў мярцвяк.

*Эйким, яраликъ жисмима малхам сенсен,
Мажрухъ кўнгулга ништарим ҳам сенсен,
Гаҳ шоду гаҳе гамгин эсам айб этма,
Ким бойиси шодмонлигу гам сенсен.*

На раны цела майго ты – нібы гаючыя лекі,
Для ранаў сэрца майго ты – нібы ланцэт для калекі.
Мяне ты ўжо не дакарай – вясёлы я ці засмучоны,
Бо ты ж – прычына ўсіх маіх і смуткаў, і ўцех навекі.

*Хотиреа хутур этти бу сўз янгла ахий,
Айтай санга, сен қулоқ солиб англа ахий,
Умрунгни бу кун хуш кечур аҳбоб илаким.
Топилмағусидур ушбу кун тонгла ахий.*

Прыйшло цяпер у галаву мне тое слова, брат мой!
Скажу й ты выслухай мяне абавязкова, брат мой!
Жыццё з сябрамі прабаўляй цяпер ты як найлепей,
Бо заўтра можа час настаць і больш суровы, брат мой!

*Бедард ҳабиб билмади дардимни,
Туфроқча кўрмади рухи зардимни,
Мендин неча кўнглида губори бўлгай,
Кетдим муна, эмди топмагай гардимни.*

На жаль, юдоль пакут маїх каханай не відна,
Не бачыць, што мой твар увесь – як глебы жаўцізна.
Адкуль жа возьмецца мілосць у любай у душы?
Сышоў я ўпрочкі, і мой прах не знойдзе ўжо яна!

*Қайгунгни чека-чека қарибдур Бобур,
Раҳм айлаки, ўзидин борибдур Бобур.
Норанж юборди сангаким билгайсен,
Яъники бу навъ саргарибдур Бобур.*

У ростані з табой змарнеў і захварэў Бабур,
Цяжар тугі прыціснуў так, што пастарэў Бабур.
Табе паслаў цытрыну ён, прымі яе як дар,
Каб зразумела ты, чаму ўвесь пажаўцеў Бабур.

*Хусн аҳлига зору мубтало кўз эрмиш,
Жоним била кўнглумга бало кўз эрмиш,
Фаҳм айладим эмди, Бобуро, ишқ ичра,
Кўзумни қорартқан қаро кўз эрмиш.*

Красуня мой сціплы пагляд так вабіць і так засмучае,
І позірк красуні душу ды сэрца мне ўшчэнт разрывае.
Цяпер зразумеў ты, Бабур: табе назаўсёды ў мілосці
Ўвесь бляск зацямніла вачэй цяпер чарнавокая тая.

*То водийи ҳажрингда қилибмен манзил,
Суврат била гарчи айрумен мен бедил,
Валлоҳки, эй ёр, сенинг ёдингдин,
Бир лаҳзаву бир замон эмасмен гофил.*

З той пары, калі я пасяліўся ў расстання лагчыне
І няшчасны мой дух той разлукі ніяк не адрине,
Але ж – бачыць Алах – я цябе не стамлюся прыгадваць,
Існавання твайго ў сэрцы цешыцца кожнай хвіліне.

*Ишқингда кўнгул харобдур, мен не қилай?
Ҳажрингда кўзум пуробдур, мен не қилай?
Жисмим аро печу тобдур, мен не қилай?
Жонимда кўп изтиробдур, мен не қилай?*

Сэрца мне разарвала любоў да цябе, што рабіць?
Ты далёка цяпер ад мяне, я ў журбе, што рабіць?
Нібы цела маё штось дзярэ і скрабе, што рабіць?
Хваляванняў зашмат прычыніў я сабе, што рабіць?

*Сен анда фароғу айш ишрат бирла,
Мен мунда фироқу ранжу меҳнат бирла,
Асрармен ўзум бирла сени нақш қилиб,
Хурсанд бўлурмен ушбу суврат бирла.*

Ты там маеш спакой, маеш шмат асалод і забаў,
Я ў расстанні з табой столькі гора й пакутаў спазнаў,
Я выяву тваю тут зрабіў, захаваў у сябе,
І не маю я больш драгіх і больш пекных выяў.

*Мутрибки унини ҳар киши гўш қилур,
Жон бирла кўнгулни зору мадҳуш қилур.
Мақсуд недурки элни ёд этганда,
Ул дойирада бизни фаромуш қилур.*

Вось зайграў музыкант, гукам музыкаі ўсіх задаволіў,
Неспокойнай души ён дадаў і журботы, і болю.
І чаму ж гэта так: толькі ён прыгадае пра іншых,
Дык раз-пораз пра нас забывае дарэшты ў тым коле?

*Ёр ёглигидин кўнгулни хурсанд эттим,
Рухум қушини тори била банд эттим,
Кўнглумни не навъ узай ўшал ёглигдин,
Жон риштасини ториға пайванд эттим.*

Радасці шмат я сабе хусткаю феі прынёс,
Я птушку духу свайго прымацаваў ёй да кос,
Як мне ад хусткі тае сэрца сваё адарваць?
Бо з валасамі яе злучаны ніткай мой лёс.

*Ашъорингким, шеър оти то бўлгай,
Табъ аҳли анга волаву шайдо бўлгай,
Ҳар лафзи дуру баҳри маъоний анда,
Ким кўрди дуреки, анда дарё бўлгай.*

Гэтай паэзияй я славу здабыў, па якой
Будуць паэты ўздыхаць, страціўшы ў сэрцы спакой.
Словы-пярліны ў радках, сэнс – нібы мора абшар,
Хто й дзе пярліну адну бачыў і мора – у ёй?

*Ул хатки, анда сени мен ёд этгаймен,
Кўз оқида кошки савод этгаймен,
Киприклардин анга қалам рост қилиб,
Кўз қаросидин анга мидод этгаймен.*

Пишу я ліст табе, ўзгадаўшы тварык мілы,
Ўпрост на бялках вачэй, і веек мне хапіла,
Каб змайстраваць пяро; а з цёмных зрэнак гэтых,
Каб чым пісаць было, я вырабіў чарніла.

*Васфингни неча улусдин эшитгаймен,
Не навъ қилиб висолинга етгаймен,
Гар васл муяссар ўлмаса нетгаймен,
Бошимни олиб қай сарига кетгаймен.*

Як мне ў твой адрас пахвалы ад інших вечна чуць?
Што мне зрабіць, каб тут з табой суладдзя дасягнуць?
Калі яно не ўдасца, што ўчыніць павінен я?
Куды сысці мне, ў бок які я мушу павярнуць?

*Хаттинг била кўнглагингни ирсол эттинг,
Қайғу била меҳнатимки помол эттинг,
Ул хат била хотиримни хурсанд айлаб,
Бу кўнглак ила кўнгулни хушҳол эттинг.*

З лістом сваім мне і кашулю ты даслала,
І скруху я забыў, і ліха ўсё, бязмала.
Мой розум ты ўлагодзіла лістом цудоўным,
Душа мая ад той кашулі акрыяла.

*Эй ел, бориб ахбобқа номимни дегил!
Ҳар ким мени билса, бу паёмимни дегил!
Мендин демагил гар унутултон бўлсам,
Ҳар кимки мени сўрса, саломимни дегил!*

О, вецер, аблятаеш ты свет гэты з краю ў край –
То й на радзіму, дзе не быў я доўга, завітай!
Хто пра мяне забыў, тых ты дарэмна не турбуй,
Хто ж помніць пра мяне – таму вітанне перадай!

*Туз оҳ, Заҳириддин Муҳаммад Бобур,
Юз оҳ, Заҳириддин Муҳаммад Бобур,
Сарриштаи айшидин кўнгулни зинҳор
Уз оҳ, Заҳириддин Муҳаммад Бобур.*

Прачніся, Захірыддзін Мухамад Бабур,
Ачніся, Захірыддзін Мухамад Бабур,
З сябе зямнога шчасця пугы скінь,
Змірыся, Захірыддзін Мухамад Бабур.

*Даврон мени ўткарди сару сомондин,
Ойирди мени бир йўли хонумондин.
Гаҳ бошима тож, гаҳ. балойи тазна,
Неларки, бошимга келмади даврондин.*

Ад лёсу ад майго шмат рознага прыйшло:
Расстанне з тымі, з кім мне добра так было,
Каго кахаў. А лёс мне й ганьбу падарыў,
І скрух, і бедаў шмат, і царскае жазло.

*Сен гулсену мен ҳақиқ булбулдирмен,
Сен шуғласен, ул шуғлага мен кулдирмен.
Нисбат йўқдур, деб ижтиноб айламаким,
Шоҳмен элга, вале сенга қулдурмен.*

Ты стала ружай руж, а я – нікчэмным салаўём,
Ты – залатым агнём, а я – залою, шэрым тлом.
«Няма суладдзя ў тым!» Ды ты мяне не пазбягай:
Народаў цар, я стаў навек каля цябе рабом.

Кўзунг бори соғларни маст этгусидур,
Ғамзанг бори мастларни паст этгусидур.
Кўп зоҳиду порсони Бобур янглиг.
Лаълинг ҳаваси бодапараст этгусидур.

Цвярознікаў усіх у п'яніц ператворыць твой пагляд.
Убачыўшы твой твар, той звар'яецце, хто піў шмат.
А душы поўных цнот і строгіх, як Бабур, твой смех
Пакінуць змусіць рай, і ў іх паселіць ён нялад.

*Эй боди сабо, айла Хуросонга гузар,
Мендин дегил ул ёри паришонга хабар.
Неча сафар ўз кўнглунг учун қилгайсен,
Эмди бизинг учун айла бу ёнга сафар.*

О подых ветрыка, ляці ж у Харасан¹ імкліва,
І мілую там ад мяне ты прывітай чулліва.
Даўно ты звывся вандраваць дзеля сябе самога –
Цяпер ты можаш і ў наш бок зноў павярнуць шчасліва!

¹ Гістарычны рэгіён (цяпер – ва ўсходняй частцы Ірана).

З КЫТ'А

*Қолмади ҳурмат аҳли оламда,
Оламу олам аҳдидин юв илик!
Бобуро, икки подшолигдин
Яхшироқ бу замонда бир беклик.*

Нямала ад людзей я звездаў у жыцці:
З падманам я спазнаўся і са здзекам.
Чым на два царствы абяцанні мець,
Ці лепш не стаць цяпер маленькім бекам¹?

¹ Бек – дваранскі тытул Сярэдняй Азіі, які адпавядаў арабскаму эміру.

*Йўқтурур нозингдин озоре манга,
Ноз агар қилсанг манга матлубдур.
Хоҳ кўрсат лутфу хоҳи жавр қил,
Ҳар не воқеъ бўлса сендин хубдур.*

Зусім я не крыўдую на цябе,
Хоць ты й прынесла мне адны нягоды.
Будзь літасцівай ці карай мяне –
Прыму ўсё ў якасці узнагароды.

*Бу қозийи фосиққи, йибордим санга бот,
Сен доғи узатқил боту ҳам бадрақа қот!
Гар хотиринг истаса йиборгил савгот:
Маъжуну шаробу оби норанжу набот.*

Суддзю-юрліўца, што быў мной пасланы,
Вярні назад, каб не было бяды.
З ім, калі хочаш, вышлі падарунак –
Віна ды апельсінавай вады.

*Васфида хомлик агар ўлса, не ғамдурур,
Чун дафъ этар хаёли ғаму ғуссани тамом.
Чун ёри роздор қилурман сени хаёл,
Асрор фош айлама зинҳор, вассалом!*

Лятункі пра яе маю зганяюць скруху,
Хоць і надзей няма – я знаю сам.
О, мілая, не выдай таямніцы –
Прашу пра гэта толькі. Васалам!¹

¹ I таго досыць! (узб.)

*Муяссар ўлса агар ёр васли гурбатта,
Ватанни не қилаю ўз диёр нега керак?
Йиборди ёр манга ёдгор деб хатини,
Манга ҳабиб керак, ёдгор нега керак?!*

Калі спаткаюся я з мілай на чужыне,
Ці мне патрэбная радзіма і дарма?
Я сённяя атрымаў быў ліст ад мілай,
Ды не лісты мне трэба, а яна сама!

Туюг

*Ғиш бұлдию бұлди барча тому тош қор,
Жамғияти бор кишига бордур хуш қор,
Бу қишда ёмон йўлу паришон ҳолим,
Ёраб, мени яхшилик сарига бошқор.*

Зіма прыйшла, засыпаў снег каменне і хацінаў рад,
Супакаенне ёсць таму, хто цішыні так моцна рад.
Замецена ўсё прада мной. О Божа, я Цябе малю:
Скіруй мяне на шлях дабра, дай добрых мне парад!

МЭСНЭВИ

(Сабо, ул гул ҳаримиға гузар қил...)

Ты да Ружы паляці, ветрык, у жытло святое:
Як жыву я й што са мной, Ружы расказы пра тое.

Прывітанне занясі Дагаджальніцы Душы,
Той, што сэрцы крэдзе, ты словы гэткія скажы:

«Ты сваёю пекнатой скрала сэрца бедалагу,
Скраўшы, не жадаеш ты на мяне звярнуць увагу.

Патлумач: дзе на зямлі гэткае сяброўства ёсць?
Ці хоць дзе на свеце шлях знойдзе гэткая мілосць?

Я ў жыцці б такой цябе нават уявіць не здолеў
І бязлігаснай, як ты, я і не спаткаў ніколі!

Праз цябе я занядбаў і жыццё сваё, і свет:
Страціў гэтулькі сяброў – іх даўно згубіўся след.

Пра цябе не забываў я нідзе, ні на хвіліну,
Ты ж шукала ад мяне ўцёкаў і сабе – спачыну.

Напачатку нейкі мне ўвагі падавала знак,
А пасля ты пачала паглядаць ваража так.

Словы пекныя твае беглі, як вада прарока¹,
Ды схаваны іхні сэнс недзе быў зусім далёка.

Ты засвоіла як след, гэта па табе відаць –
Як падступства ўсё сваё спраўна ў словах прыхаваць.

Бо, калі ў каго душа будзе з іншым не ў суладдзі,
Плоймаю няшчырых слоў ён жа й сэрца тваё скрадзе.

Зразумець я не магу, што нялюбы стаў табе,
Ты пакінула маю шчырую душу ў журбе».

Вось жа й ты, Бабур, сваіх гутарак не падаўжай –
Новай чарадою слоў больш сябе не прыніжай.

¹ Маецца на ўвазе Хызр. Гл. заўвагу на с. 20.

ФАРД

*Мурод васлинг эрур – айла ёд Бобурни,
Унутмогил яна бу номурод Бобурни.*

Жаданне ёсць адно: пакінеш край Бабура,
Былога не забудзь і ўспамінай Бабура.

КАРОТКІЯ ЗВЕСТКІ ПРА ФОРМЫ Й ЖАНРЫ ТРАДЫЦЫЙНАЙ УСХОДНЯЙ ПАЭЗІІ

Газэль – верш лірычнага жанру і адначасова форма верша; у перакладзе з арабскай мовы азначае «апяванне жанчыны». Газэль складаецца з рознай колькасці двухрадкоўяў-бэйтэў. Рыфма – скразная, прычым такія рыфмы, як у першым бэйце, маюць толькі другія радкі ўсіх наступных. У апошнім бэйце газэлі абавязкова згадваецца тахалус – імя (псеўданім) аўтара.

Кыг’а – кароткі верш дыдактычнага (радзей лірычнага) зместу, які складаецца з двух, трох або чатырох двухрадкоўяў з рыфмоўкай, падобнай да рыфмоўкі газэляў.

Мэснэві (ад арабскага «здвоены») – вершаваная форма сярэдняга памеру з папарна рыфмаванымі двухрадкоўямі.

Рубаі (ад арабскага слова, якое абазначае «чатырохрадковік») – кароткі, як правіла афарыстычны, 4-радкавы верш персідскага паходжання, у якім звычайна рыфмуецца першы, другі й чацвёрты радкі, прычым у трэцім радку з’яўляецца новая думка, а чацвёрты выглядае як падсумаванне сказанага.

Туюг – паэтычны жанр і форма цюркскага паходжання. Уяўляе сабою чатырохрадкоўе са спецыфічным

чаргаваннем кароткіх і доўгіх складоў, найчасцей з аманімічнай рыфмаю.

Фард (ад арабскага слова, якое абазначае «адзінкавы», «асобны») – верш афарыстычнага зместу, які складаецца з аднаго двухрадкоўя-бэйтa.

ЗМЕСТ

З ГАЗЭЛЯЎ

- *** (Я скінуў свету мітусню, смяротны сон
пасланы мне...) 5
- *** (Мой розум у жыцці няшмат прыемнасці
спазнаў...) 6
- *** (Таго, хто месяцы й гады меў гэтак
шмат турбот...) 7
- *** (Я ад кахання звар'яцеў, у думках каламуць...) 8
- *** (Цюльпаны ў зелені як хмель ад вуснаў,
што спавіў пушок...) 9
- *** (Калі прыляцеў з матыльком валасок твай –
ажыў тут вар'ят...) 10
- *** (Ад яе валасоў чарнаты я гляджу звар'яцела
зноў...) 11
- *** (Цябе, дугабровую, я прад вачыма ўвесь час
мець хачу...) 12
- *** (Добра таму, хто адкіне міласць, край пакіне
наvek...) 13
- *** (Калі ж дазволіш мне, душа, наведаць сад
чароўны твай?..) 14
- *** (Супернік, не пужай мяне цяпер анёлкавым
штылетам...) 15
- *** (Чыёй душой такая, як яна, ўладарка
завалодала...) 16

*** (Прысягі й абяцанні твае – дзе гэта ўсё?..)	17
*** (Успомні шал сэрца майго, што ў кіпцях тваіх дрыжыць...)	18
*** (Думаць пра лёс свой цяпер? Моцны занадта мой жаль...)	19
*** (Пакуты міласці ўвесь час мне толькі й прыносяць бяду...)	20

З РУБАІ

*** (Без словаў салодкіх тваіх і без чорных вачэй...)	21
*** (У няволі ў рэчаў быць не хачу ў жыцці...)	22
*** (Як дабро мне прынясеш, о вецер нечаканы...)	23
*** (Ты – жыццё ў маёй душы, ты – мой дух святы...)	24
*** (О, ружа, чаму брыдкім я зрабіўся неўпрыкмет...)	25
*** (Ніхто больш не зжыве і крыўды мае, і бяду...)	26
*** (Пакутліва ўдалечыні табе ад дома, чалавек...)	27
*** (Каб мэтаў дасягнуць, рабі ўсе намаганні, чалавек...)	28
*** (Да Ружы, што смяецца, ты, о ветрык, паляці...)	29
*** (Чым дома проста так сядзець, бадзянне лепш нашмат...)	30
*** (За зграбны стан гатовы я ахвяраваць душой...)	31

*** (О мілая, ты не хадзі ў суперніка шынок...).....	32
*** (Калі б на свеце тут была магчымасць хоць адна...)	33
*** (Я трапіў у палон да кос яе...)	34
*** (Сябры ўсе разам сабраліся – гэтак добра...).....	35
*** (Ад кудзеркі аднае ты, сэрца, не вар’яцей...)	36
*** (Калі збярэшся пісьмо пісаць сябрам...).....	37
*** (Аздобиў яе твар жытло вачэй маіх...)	38
*** (Стварыў маю душу Ты міласцю сваёй...)	39
*** (Як пыл дарог мой твар ушчэнт зжаўціў, ці расказаць табе?..).....	40
*** (Бабура ты ад першых дзён сваім павернікам зрабіла...)	41
*** (І вусны, й твар твае заўжды – як ружа ды віно...).....	42
*** (О мілая, так цяжка мне стаць да цябе бліжэй...).....	43
*** (Ад сну какецтва зрэдку хоць ты прачынайся...)	44
*** (О Месяц, да цябе прыйшоў я з сотняю надзей і мар...).....	45
*** (Калі я вестку атрымаў ад мілай, цешыўся я так...).....	46
*** (На раны цела майго ты – нібы гаючыя лекі...)	47
*** (Прышло цяпер у галаву мне тое слова, брат мой!..).....	48
*** (На жаль, юдоль пакут маіх каханай не відна...) ...	49

*** (У ростані з табой змарнеў і захварэў Бабур...).....	50
*** (Красуня мой сціплы пагляд так вабіць і так засмучае...).....	51
*** (З той пары, калі я пасяліўся ў расстання лагчыне...)	52
*** (Сэрца мне разарвала любоў да цябе, што рабіць?..)	53
*** (Ты там маеш спакой, маеш шмат асалод і забаў...).....	54
*** (Вось зайграў музыкант, гукам музыкі ўсіх задаволіў...)	55
*** (Радасці шмат я сабе хусткай каханай прынёс...)	56
*** (Гэтай паэзіяй я славу здабыў...)	57
*** (Пішу я ліст табе, ўзгадаўшы твар твой мілы...)....	58
*** (Як для цябе мне пахвалы ад іншых вечна чуць?..).....	59
*** (З лістом сваім мне і кашулю ты даслала...)	60
*** (О, вецер, аблятаеш ты свет гэты з краю ў край...).....	61
*** (Прачніся, Захырыдзін Мухамед Бабур...).....	62
*** (Ад лёсу ад майго шмат рознага прыйшло...)	63
*** (Ты стала ружай руж, а я – нікчэмным салаўём...)	64
*** (Цвярознікаў усіх у п'яніц ператворыць твой пагляд...).....	65
*** (О подых ветрыка, ляці ж у Харасан імкліва...)	66

З КЫТ'А

*** (Нямала ад людзей я звездаў у жыцці...)	67
*** (Зусім я не крыўдую на цябе...)	68
*** (Суддзю-юрліўца, што быў мной пасланы...)	69
*** (Лятункі пра яе маю зганяюць скруху...)	70
*** (Калі спаткаюся я з мілай на чужыне...)	71

Туюг

*** (Зіма прыйшла, засыпаў снег каменне і хацінаў рад...)	72
--	----

МЭСНЭВІ

*** (Ты да Ружы паляці, ветрык, у жытло святое...)	73
---	----

ФАРД

*** (Жаданне ёсць адно...)	75
----------------------------------	----

Кароткія звесткі пра формы й жанры традыцыйнай усходняй паэзіі	76
---	----

Бабур, З. М.

Б12 Выбраныя творы / Захірыддзін Мухамад Бабур; са стараўзбецкай; пер. Лявона Баршчэўскага. — Мінск : Выдавец Зміцер Колас, 2020. — 84 с. (Паэты планеты). ISBN 978-985-23-0090-2.

Захірыдзін Мухамад Бабур (1483–1530) – вялікі дзяржаўны дзеяч, вайскавод, заснавальнік імперыі Бабурыдаў – быў адным з самых значных паэтаў, якія пісалі на стараўзбецкай (цюркскай-чагатайскай) мове. Яго ўнікальны «Дыван» – зборнік рукапісаў вершаваных твораў розных жанраў (газэлі, рубаі, туюгі, мэснэві, фарды).

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

ББК 84(5Узб)-5

УДК 821.512.133-1

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Захірыддзін Мухамад Бабур

ВЫБРАННЫЯ ТВОРЫ

Дызайн *Марціна Русецкага*

Адказы за выпуск *Зміцер Колас*

Падпісана ў друк 10.01.2020. Фармац 60×90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 1,50. Ум. друк. арк. 2,63.

Наклад 250 асобнікаў. Заказ № 3.

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік *Зміцер Колас*.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220023, Мінск.